

2^ο Κριτήριο Ελληνικής Γλώσσας Β' Τάξης Γενικού Λυκείου

ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ

*Εκπαιδευτικός κλ. ΠΕ02 του Πειραματικού Σχολείου του Πανεπιστημίου
Θεσσαλονίκης*

Νέα Ελληνική Γλώσσα

Οι Έλληνες ξενιτεύονται. Ως πότε ακόμα;

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

Α' Η τρέχουσα οικονομική κρίση που άρχισε το 2010 και συνεχίζεται έως τις μέρες μας και τα υψηλά ποσοστά ανεργίας που καταγράφονται στη χώρα μας έχουν εξωθήσει χιλιάδες Έλληνες στο εξωτερικό με σκοπό την αναζήτηση και εύρεση απασχόλησης, ώστε να αξιοποιήσουν τα προσόντα τους και να αποκομίζουν κάποιο εισόδημα από την εργασία τους.

Β' Οι αριθμοί της μετανάστευσης προβληματίζουν έντονα. Η πρόσφατη έρευνα που διεξήγαγε για αυτό το θέμα η εταιρεία ICAP είναι ενδεικτική. Το δείγμα ήταν 1.268 Έλληνες που ζουν στο εξωτερικό. Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη έρευνα, το ανησυχητικό φαινόμενο της «διαρροής εγκεφάλων» (brain drain) έχει προσλάβει ανησυχητικές διαστάσεις στην Ελλάδα της ύφεσης, αφού τελευταία την εγκαταλείπουν περισσότεροι από τις προηγούμενες χρονιές. **Παράλληλα**, ανάμεσα στα υπόλοιπα ευρήματα της έρευνας, διαπιστώνεται ότι οι βασικότεροι λόγοι μετανάστευσης αφορούν την έλλειψη αξιοκρατίας και τη διαφθορά σε ποσοστό 41%, την οικονομική κρίση (34%), αλλά και τις καλύτερες προοπτικές - ευκαιρίες που υπάρχουν στο εξωτερικό (33%).

Γ' Η «αιμορραγία» που προκαλεί το φαινόμενο της μετανάστευσης στην ελληνική οικονομία σε όρους ακαθάριστου εθνικού προϊόντος και εισοδήματος είναι πολύ μεγάλη για την ελληνική οικονομία και κοινωνία. **Άλλωστε**, αυτό γίνεται εύκολα αντιληπτό από την ποσοστιαία κατανομή των Ελλήνων που εγκαταλείπουν τα πάτρια εδάφη με κριτήριο το επίπεδο σπουδών τους. **Συγκεκριμένα**, το 9% διαθέτει διδακτορικό, το 55% κατέχει μεταπτυχιακό δίπλωμα σπουδών, το 20% πτυχίο πανεπιστημίου (ΑΕΙ), ένα 10% περίπου πτυχίο ΤΕΙ και μόνο το 6% δεν κατέχει πτυχίο. Ηλικιακά στην ομάδα που έχει «τα ηνία» της μετανάστευσης βρίσκονται σε ποσοστό 35% οι νέοι από 30 έως 35 ετών και στη δεύτερη θέση σε ποσοστό 28% οι ηλικίες από 25 έως 30 ετών και ουραγοί οι ηλικίες 30-33 ετών. Η λαϊκή ρήση ότι «από την Ελλάδα φεύγουν τα καλύτερα μυαλά» εύλογα επιβεβαιώνεται, διότι αρκετοί από όσους επιλέγουν να μεταναστεύσουν έχουν διαπρέψει στις ακαδημαϊκές σπουδές τους, διαθέτουν μικρή ή μεγάλη εργασιακή εμπειρία, αλλά οι προσδοκίες τους για επαγγελματική αποκατάσταση διαψεύδονται μόλις διαπιστώσουν την αναξιοκρατία και τη γραφειοκρατία που επικρατούν στους περισσότερους κλάδους, αν όχι σε όλους, της οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας της χώρας μας. Κάποιες φορές η επιχειρηματικότητα, το υγιές «επιχειρείν», η ανταγωνιστικότητα μεταξύ επιχειρήσεων ή μεμονωμένων ατόμων, η επιδίωξη της καινοτομίας και της αριστείας αντιμετωπίζονται με καχυποψία, δογματισμό ή ακόμη και με εχθρότητα.

Δ' Τα προαναφερθέντα ωθούν μορφωμένους, εξειδικευμένους και λιγότερο καταρτισμένους Έλληνες να στρέφονται προς οικονομικά προηγμένα κράτη και κυρίως τη Μεγάλη Βρετανία, τη Γερμανία, την Ελβετία, την Ολλανδία, τη Γαλλία κ.λπ. αλλά και εκτός Ευρώπης, όπως, για παράδειγμα, τις ΗΠΑ, τον Καναδά, τις αραβικές χώρες, την Κίνα και αλλού, οπουδήποτε θα μπορούσαν να βρουν μια αξιοπρεπή εργασία, με βάση τις γνώσεις, τις δυνατότητες, την εμπειρία τους και με αξιοκρατικές διαδικασίες, με περιορισμένη γραφειοκρατία και παροχή αδιάκριτα σε όλους ίσων ευκαιριών για ανάδειξη. Η «διαρροή εγκεφάλων» συνεχίζεται και το 2017, σύμφωνα με τα στοιχεία της επιβατικής κίνησης των Ελλήνων από το διεθνές αεροδρόμιο της Αθήνας «Ελευθέριος Βενιζέλος».

Ε' Ένα από τα πιο ανησυχητικά δεδομένα αφορά τον αριθμό των Ελλήνων επιστημόνων που εγκαταστάθηκαν στο εξωτερικό από την έναρξη της τρέχουσας οικονομικής κρίσης το 2010, ο οποίος αγγίζει σταδιακά τα 500.000 άτομα, με αυξητικές τάσεις για το μέλλον. Δυστυχώς, οι οιωνοί κρίνονται δυσοίωνοι για τα επόμενα χρόνια και οι στρατιές των «διασποριτών», όπως χαρακτηριστικά αναφέρονται στα στοιχεία του «Ελευθέριος Βενιζέλος», θα διατηρηθούν, πλήττοντας καίρια την εθνική οικονομία μας και υποβαθμίζοντας τις όποιες προοπτικές επανεκκίνησης και ανάκαμψής της.

Στ' Ας προσπαθήσουμε ως κοινωνία, υπερβαίνοντας τις στενές κομματικές γραμμές και τα μικροσυμφέροντα, να διαμορφώσουμε ικανές συνθήκες και μια συνεκτική στρατηγική απορρόφησης των νέων Ελλήνων επιστημόνων, ώστε να μην ξενιτεύονται προς αναζήτηση εργασίας και τελικά «αξιοποιούνται» κατάλληλα από τις ξένες χώρες, που τους προσφέρουν όσα δεν βρίσκουν, δυστυχώς, στην πατρίδα μας. **Επιπλέον**, ας παραδειγματιστούμε από ευρωπαϊκές χώρες σχετικά με τους θεσμούς, τους φορείς και τις διαδικασίες επαγγελματικής αποκατάστασης των πτυχιούχων ιδρυμάτων ανώτερης και ανώτατης εκπαίδευσης, καθώς και των αποφοίτων τεχνικής εκπαίδευσης. **Αναντίρρητα**, όλες οι επαγγελματικές ειδικότητες και ακαδημαϊκές εξειδικεύσεις είναι απαραίτητες για την πολυπόθητη ανάπτυξη της χεμιζόμενης ελληνικής οικονομίας. Ας δρομολογηθεί πλέον ένα εθνικό στρατηγικό πλαίσιο αξιοποίησης προσόντων και αποδεδειγμένης εργασιακής εμπειρίας, για να τοποθετηθεί «ο κατάλληλος άνθρωπος στην κατάλληλη θέση» και να επωφεληθούν συνολικά η οικονομία και η κοινωνία μας.

Διασκευασμένο για τις ανάγκες της εξέτασης.

<http://www.kathimerini.gr/968646/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/apoyh-oi-ellhnes-3eniteyontai-ws-pote-akoma>

1 ο Θέμα

α) Σε κάθε μία από τις διατυπώσεις που ακολουθούν να δώσετε τον χαρακτηρισμό “Σωστό” ή “Λάθος”, ανάλογα με το αν αποδίδουν το νόημα του κειμένου σωστά ή όχι. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με συγκεκριμένη αναφορά στο κείμενο. (Μονάδες 5)

- i) Ο αρθρογράφος υποστηρίζει ότι ένας από τους λόγους μετανάστευσης των Ελλήνων είναι η έλλειψη διαύγειας στις προσλήψεις
- ii) Ο αρθρογράφος αμφισβητεί την αξιοπιστία της άποψης ότι από την «Ελλάδα φεύγουν τα καλύτερα μυαλά»
- iii) Η καινοτομία ενθαρρύνεται

- iv) Ο αρθρογράφος ευελπιστεί ότι το φαινόμενο της μετανάστευση θα παρουσιάσει ύφεση τα επόμενα χρόνια
- v) Σύμφωνα με τον αρθρογράφο η λύση στο πρόβλημα της μετανάστευσης είναι η συγκρότηση ενός δημόσιου φορέα απασχόλησης εργατικού δυναμικού.

β) Στην τάξη, διερευνάτε το φαινόμενο της «διαρροής εγκεφάλων». Στο πλαίσιο της συζήτησης, παρουσιάζετε περιληπτικά τις απόψεις του Κωνσταντινίδη (σε 50-60 λέξεις) σχετικά με την αναμενόμενη πορεία του φαινομένου και τους τρόπους καταπολέμησής του, όπως αυτές αναπτύσσονται στις παραγράφους Ε' και Στ' του αποσπάσματος. (Μονάδες 10)

Η εναλλακτικά

Θέλετε να ενημερώσετε τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σας για το περιεχόμενο του αποσπάσματος αναφορικά με τις αιτίες του φαινομένου της «διαρροής εγκεφάλων» (βλ. παραγράφους Β' και Γ'). Να γράψετε ένα περιληπτικό, σχετικά με το παραπάνω θέμα, κείμενο 50-60 λέξεων, το οποίο και θα διαβάσετε στους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σας. (Μονάδες 15)

2ο Θέμα (3 ερωτήματα με σύνολο μονάδων 15, επιμερισμένες αναλόγως της βαρύτητας του καθενός)

- i. Να εντοπίσετε και να καταγράψετε **δύο** τρόπους ανάπτυξης της Γ' παραγράφου. Σε τι αποβλέπει ο συντάκτης του κειμένου με την παράλληλη επιλογή τους; (Μονάδες 5)
- ii. Μια αποφαντική (**Οι Έλληνες ξενιτεύονται**) και μια ερωτηματική (**Ως πότε ακόμα;**) πρόταση συνθέτουν τον τίτλο του κειμένου. Να σχολιάσετε το επικοινωνιακό τους αποτέλεσμα (Μονάδες 5)

ή εναλλακτικά

Ο αρθρογράφος κάνει ευρεία χρήση των σημείων στίξης. Να επισημάνετε τη λειτουργικότητά τους στις εξής λέξεις/φράσεις: «διαρροής εγκεφάλων» (Β'), «αιμορραγία» (Γ'), «επιχειρείν» (Γ'), «Ελευθέριος Βενιζέλος» (Ε'), «ο κατάλληλος άνθρωπος στην κατάλληλη θέση» (Στ') (Μονάδες 5)

- iii. **Άλλωστε**, αυτό γίνεται εύκολα αντιληπτό από την ποσοστιαία κατανομή των Ελλήνων
Συγκεκριμένα, το 9% διαθέτει διδακτορικό, το 55% κατέχει μεταπτυχιακό δίπλωμα σπουδών,
Παράλληλα, ανάμεσα στα υπόλοιπα ευρήματα της έρευνας, διαπιστώνεται
Αναντίρρητα, όλες οι επαγγελματικές ειδικότητες και ακαδημαϊκές εξειδικεύσεις είναι απαραίτητες για την πολυπόθητη ανάπτυξη της χειμαζόμενης ελληνικής οικονομίας.
Επιπλέον, ως παραδειγματιστούμε από ευρωπαϊκές χώρες σχετικά με τους θεσμούς,

Από τις λέξεις που ακολουθούν να επιλέξετε αυτήν που μπορεί να αντικαταστήσει κάθε μια από τις υπογραμμισμένες λέξεις στις προτάσεις χωρίς να αλλάξει το νόημα (2 λέξεις περισσεύουν): προφανώς, επιπρόσθετα, την ίδια στιγμή, ειδικότερα δίχως αμφιβολία, εξάλλου, δηλαδή, παρόλο που (Μονάδες 5).

ή εναλλακτικά

Να ξαναγράψετε την περίοδο λόγου που ακολουθεί αντικαθιστώντας κάθε μια από τις υπογραμμισμένες λέξεις με μια συνώνυμή της και κάνοντας όλες τις αναγκαίες αλλαγές, ώστε να διατηρηθεί το ύφος του κειμένου (Μονάδες 5).

« Η λαϊκή ρήση ότι «από την Ελλάδα φεύγουν τα καλύτερα μυαλά» έχει εύλογα μια δόση αλήθειας, διότι αρκετοί από όσους επιλέγουν να μεταναστεύσουν έχουν διαπρέψει στις ακαδημαϊκές σπουδές τους, διαθέτουν μικρή ή μεγάλη εργασιακή εμπειρία, αλλά οι προσδοκίες τους για επαγγελματική αποκατάσταση διαψεύδονται μόλις διαπιστώσουν την αναξιοκρατία και τη γραφειοκρατία που επικρατούν στους περισσότερους κλάδους, αν όχι σε όλους, της οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας της χώρας μας.»

3^ο Θέμα (Μονάδες 20)

Στο κείμενο που μελετάμε παρουσιάζεται η άποψη: “Παράλληλα, ανάμεσα στα υπόλοιπα ευρήματα της έρευνας, διαπιστώνεται ότι οι βασικότεροι λόγοι μετανάστευσης αφορούν την έλλειψη αξιοκρατίας και τη διαφθορά σε ποσοστό 41%, την οικονομική κρίση (34%), αλλά και τις καλύτερες προοπτικές - ευκαιρίες που υπάρχουν στο εξωτερικό (33%).” - Συμφωνείτε με τη θέση αυτή ή διαφωνείτε; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας. Στη συνέχεια να παρουσιάσετε εκείνα τα εφόδια που κατά την άποψή σας θα βοηθήσουν τους νέους να επιλέξουν το επάγγελμά τους. Η απάντησή σας στα δύο ζητούμενα θα έχει τη μορφή σύντομης ομιλίας 350-400 λέξεων, στο πλαίσιο συζήτησης που αναπτύσσεται στο σχολείο σας την ημέρα Επαγγελματίων.

Ενδεικτικές απαντήσεις στη Νέα Ελληνική Γλώσσα

1 ο Θέμα

Σε κάθε μία από τις διατυπώσεις που ακολουθούν να δώσετε τον χαρακτηρισμό “Σωστό” ή “Λάθος”, ανάλογα με το αν αποδίδουν το νόημα του κειμένου σωστά ή όχι. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με συγκεκριμένη αναφορά στο κείμενο. (Μονάδες 5)

i.) Ο αρθρογράφος υποστηρίζει ότι ένας από τους λόγους μετανάστευσης των Ελλήνων είναι η έλλειψη διαύγειας στις προσλήψεις.

Σ - *ανάμεσα στα υπόλοιπα ευρήματα της έρευνας, διαπιστώνεται ότι οι βασικότεροι λόγοι μετανάστευσης αφορούν την έλλειψη αξιοκρατίας*

ii) Ο αρθρογράφος αμφισβητεί την αξιοπιστία της άποψης ότι από την «Ελλάδα φεύγουν τα καλύτερα μυαλά».

Σ - *Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη έρευνα, το ανησυχητικό φαινόμενο της «διαρροής εγκεφάλων» (brain drain) έχει, όπως ορθά επισημαίνεται, προσλάβει ανησυχητικές διαστάσεις στην Ελλάδα*

iii) Η νεωτερικότητα στην οικονομία αποτελεί βασική επιδίωξη του ελληνικού κράτους.

Λ - η επιδίωξη της καινοτομίας και της αριστείας αντιμετωπίζονται με καχυποψία, δογματισμό ή ακόμη και με εχθρότητα

iv) Ο αρθρογράφος ευελπιστεί ότι το φαινόμενο της μετανάστευσης θα παρουσιάσει ύφεση τα επόμενα χρόνια

Λ - Δυστυχώς, οι οίωνοί κρίνονται δυσοίωνοι για τα επόμενα χρόνια

v) Σύμφωνα με τον αρθρογράφο η λύση στο πρόβλημα της μετανάστευσης είναι η συγκρότηση ενός δημόσιου φορέα απασχόλησης εργατικού δυναμικού.

Λ - Ας δρομολογηθεί πλέον ένα εθνικό στρατηγικό πλαίσιο αξιοποίησης προσόντων και αποδεδειγμένης εργασιακής εμπειρίας,

Στην τάξη, διερευνάτε το φαινόμενο της «διαρροής εγκεφάλων». Στο πλαίσιο της συζήτησης, παρουσιάζετε περιληπτικά τις απόψεις του Κωνσταντινίδη (σε 50-60 λέξεις) σχετικά με την αναμενόμενη πορεία του φαινομένου και τους τρόπους καταπολέμησής του, όπως αυτές αναπτύσσονται στις παραγράφους Ε' και Στ' του αποσπάσματος. (Μονάδες 10)

Θεματικοί άξονες:

- Δεν αναμένεται ύφεση του προβλήματος για τα επόμενα χρόνια πλήττοντας συνακόλουθα την εθνική οικονομία και υποβαθμίζοντας τις προοπτικές ανάκαμψής της.
- Προτείνεται η υπέρβαση των κομματικών γραμμών και των μικροσυμφερόντων και η διαμόρφωση κατάλληλων συνθηκών με στόχο τη χάραξη πολιτικού σχεδιασμού απορρόφησης των νέων επιστημόνων.

Η εναλλακτικά

Θέλετε να ενημερώσετε τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σας για το περιεχόμενο του αποσπάσματος αναφορικά με τις αιτίες του φαινομένου της «διαρροής εγκεφάλων» (βλ. παραγράφους Β' και Γ'). Να γράψετε ένα περιληπτικό, σχετικά με το παραπάνω θέμα, κείμενο 50-60 λέξεων, το οποίο και θα διαβάσετε στους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σας. (Μονάδες 10)

Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα ως βασικότεροι λόγοι μετανάστευσης καταδείχθηκαν η διαφθορά, η οικονομική κρίση και οι καλύτερες προοπτικές επαγγελματικής αποκατάστασης στο εξωτερικό.

2 ο Θέμα (3 ερωτήματα με σύνολο μονάδων 30, επιμερισμένες αναλόγως της βαρύτητας του καθενός)

i) Να εντοπίσετε και να καταγράψετε δύο τρόπους ανάπτυξης της Γ' παραγράφου. Σε τι αποβλέπει ο συντάκτης του κειμένου με την παράλληλη επιλογή τους; (Μονάδες 5)

Παραδείγματα + αιτιολόγηση

Με τα παραδείγματα αφενός υποστυλώνει τη θέση που έχει αναπτύξει στη θεματική πρόταση μέσω της χρήσης τεκμηρίων ενώ με την αιτιολόγηση αιτιολογεί την ορθότητα της λαϊκής ρήσης. Σε κάθε περίπτωση και οι δύο τρόποι αποβλέπουν στο να καταστήσουν το περιεχόμενο της παραγράφου περισσότερο εύληπτο για τον αναγνώστη.

ii) Μια αποφαντική (**Οι Έλληνες ξενιτεύονται**) και μια ερωτηματική (**Ως πότε ακόμα;**) πρόταση συνθέτουν τον τίτλο του κειμένου. Να σχολιάσετε το επικοινωνιακό τους αποτέλεσμα (Μονάδες 5)

Η αποφαντική διατύπωση αξιοποιώντας την αναφορική λειτουργία της γλώσσας έχει πληροφοριακό χαρακτήρα και γνωστοποιεί στον αναγνώστη το θέμα του άρθρου. Η ερώτηση ως μέσο επίκλησης στο συναίσθημα ενεργοποιεί τον αναγνώστη και τον θέτει σε προσωπικό επίπεδο αντιμετώπισης με το πρόβλημα.

ή εναλλακτικά

Ο αρθρογράφος κάνει ευρεία χρήση των σημείων στίξης. Να επισημάνετε τη λειτουργικότητά τους στις εξής λέξεις/φράσεις:

«διαρροής εγκεφάλων» (B'): μετάφραση ξένου όρου

«αιμορραγία» (Γ'): μεταφορική χρήση

«επιχειρείν» (Γ'): αρχαίος ελληνικός τύπος που χρησιμοποιείται ως οικονομικός όρος

«Ελευθέριος Βενιζέλος» (Ε'): όνομα

«ο κατάλληλος άνθρωπος στην κατάλληλη θέση» (Στ'): λαϊκή/παροιμιώδης έκφραση (Μονάδες 5)

iii) **Άλλωστε**, αυτό γίνεται εύκολα αντιληπτό από την ποσοστιαία κατανομή των Ελλήνων

Συγκεκριμένα, το 9% διαθέτει διδακτορικό, το 55% κατέχει μεταπτυχιακό δίπλωμα σπουδών,

Παράλληλα, ανάμεσα στα υπόλοιπα ευρήματα της έρευνας, διαπιστώνεται

Αναντίρρητα, όλες οι επαγγελματικές ειδικότητες και ακαδημαϊκές εξειδικεύσεις είναι απαραίτητες για την πολυπόθητη ανάπτυξη της χειμαζόμενης ελληνικής οικονομίας.

Επιπλέον, ως παραδειγματιστούμε από ευρωπαϊκές χώρες σχετικά με τους θεσμούς,

Από τις λέξεις που ακολουθούν να επιλέξετε αυτήν που μπορεί να αντικαταστήσει κάθε μια από τις υπογραμμισμένες λέξεις στις προτάσεις χωρίς να αλλάξει το νόημα (2 λέξεις περισσεύουν): προφανώς, επιπρόσθετα, την ίδια στιγμή, ειδικότερα δίχως αμφιβολία, εξάλλου, δηλαδή, παρόλο που (Μονάδες 5).

Άλλωστε: εξάλλου

Συγκεκριμένα: ειδικότερα

Παράλληλα: την ίδια στιγμή

Αναντίρρητα: προφανώς

Επιπλέον: επιπρόσθετα

Η εναλλακτικά

Να ξαναγράψετε την περίοδο λόγου που ακολουθεί αντικαθιστώντας κάθε μια από τις υπογραμμισμένες λέξεις με μια συνώνυμή της και κάνοντας όλες τις αναγκαίες αλλαγές, ώστε να διατηρηθεί το ύφος του κειμένου. (Μονάδες 5)

«Η λαϊκή ρήση (έκφραση) ότι «από την Ελλάδα φεύγουν τα καλύτερα μυαλά» έχει εύλογα (αναμφίβολα) μια δόση αλήθειας, διότι αρκετοί από όσους επιλέγουν να μεταναστεύσουν έχουν διαπρέψει (διακριθεί) στις ακαδημαϊκές σπουδές τους, διαθέτουν μικρή ή μεγάλη εργασιακή εμπειρία, αλλά οι προσδοκίες (προοπτικές, επιθυμίες) τους για επαγγελματική αποκατάσταση διαψεύδονται μόλις διαπιστώσουν την αναξιοκρατία και τη γραφειοκρατία που επικρατούν (κυριαρχούν) στους περισσότερους κλάδους, αν όχι σε όλους, της οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας της χώρας μας».

3^ο Θέμα (Μονάδες 20)

Στο κείμενο που μελετάμε παρουσιάζεται η άποψη: “Παράλληλα, ανάμεσα στα υπόλοιπα ευρήματα της έρευνας, διαπιστώνεται ότι οι βασικότεροι λόγοι μετανάστευσης αφορούν την έλλειψη αξιοκρατίας και τη διαφθορά σε ποσοστό 41%, την οικονομική κρίση (34%), αλλά και τις καλύτερες προοπτικές - ευκαιρίες που υπάρχουν στο εξωτερικό (33%).” - Συμφωνείτε με τη θέση αυτή ή διαφωνείτε; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας. Στη συνέχεια να παρουσιάσετε εκείνα τα εφόδια που κατά την άποψή σας θα βοηθήσουν τους νέους να επιλέξουν το επάγγελμά τους. Η απάντησή σας στα δύο ζητούμενα θα έχει τη μορφή σύντομης ομιλίας 350-400 λέξεων, στο πλαίσιο συζήτησης που αναπτύσσεται στο σχολείο σας την ημέρα Επαγγελματίων.

Στοιχεία προφορικότητας: προσφώνηση- αποφώνηση-επικοινωνιακό πλαίσιο που διαπερνά το κείμενο.

Υφος: άμεσο, οικείο, βιωματικό, κατάλληλο για την περίπτωση

Διακριτή δομή: πρόλογος – α’ ερώτημα (2 παράγραφοι)-μεταβατική (προαιρετικά) – β’ ερώτημα (2 παράγραφοι)-επίλογος.

Περιεχόμενο: α) έκφραση συμφωνίας με τα πορίσματα της έρευνας. Προτείνεται η ανάπτυξη της αναξιοκρατίας (ενδεικτικά: αναφορά σε πελατειακές σχέσεις, υποσχεσιολογία, διαφθορά) -1^η παράγραφος- και του παράγοντα των καλύτερων προοπτικών στο εξωτερικό (τεχνολογική και οικονομική πρόοδος)σε συνδυασμό με την υφιστάμενη οικονομική κρίση και την ανεργία στην Ελλάδα-2^η παράγραφος-, β) αναφορά στις ανάγκες της αγοράς, στις δυνατότητες ανέλιξης στον εργασιακό χώρο, στις εκάστοτε αναμενόμενες απολαβές -1η παράγραφος- και στην προσωπικότητα του μαθητή, στις κλίσεις και στα ενδιαφέροντά του -2^η παράγραφος. Σε κάθε περίπτωση ζητούμενο είναι ένα αίσθημα ουσιαστικής ικανοποίησης.

Νέα Ελληνική Λογοτεχνία

Ο ντεντέκτιβ

Το διήγημα «Ο Ντέτεκτιβ» από τη συλλογή «Το τέλος της μικρής μας πόλης» του Δημήτρη Χατζή που κυκλοφόρησε το 1963 ζευτλίγει το κουβάρι της αφήγησης, αλλά και της ανώνυμης ελληνικής επαρχιακής πόλης των προπολεμικών χρόνων. Στο απόσπασμα που ακολουθεί ο Θεωδωράκης, ένας νέος πολλά υποσχόμενος για τα δεδομένα της επαρχιακής πόλης, τελειώνει με άριστα το Γυμνάσιο, η οικονομική δυσπραγία όμως του πατέρα του δεν θα του επιτρέψει να συνεχίσει τις σπουδές του

Είχε τότες ο Θεωδωράκης δυο χρόνια που το τελείωσε το γυμνάσιο. Το τελείωσε με άριστα κι οι δασκάλοι συμβουλέψανε τον πατέρα του να το στείλει το παιδί στο πανεπιστήμιο, αφού τά 'παιρνε έτσι τα γράμματα. Ο πατέρας του δεν μπορούσε να το κάνει, δεν είχε τις δυνάμεις, είπε. Μα κι ο Θεωδωράκης δεν είχε μεγάλη λύπη γι' αυτό. Πήρε το περίφημο απολυτήριο απ' το γυμνάσιο και του 'φτανε. Καμάρωνε και περίμενε το διορισμό του σε θέση γραφέως στα γραφεία της Επαρχίας, όπως υποσχέθηκε στον πατέρα του ένας βουλευτής του νομού. Ο διορισμός του αργούσε να 'ρθεί, ο Θεωδωράκης καμάρωνε ακόμα και περίμενε πάντα. Ο πατέρας του είχε μαγαζί στο παζάρι, μικρομάγαζο θα πεις, νοικοκύρης άνθρωπος λογιαζόταν ωστόσο, μέσα στους νοικοκυραίους της κωμόπολης. Κι είχε και σπίτι δικό του -ο πατέρας του. Και το 'χε κι ο Θεωδωράκης τ' απολυτήριο απ' το γυμνάσιο. Και την είχε και τη δημοσιουπάλληλική καριέρα στο χέρι [...]. Για την ώρα, ψυχή και ζωή του βουλιάζανε σιγά-σιγά στο τέλμα της απραξίας.

Αυτός καθόλου δεν πίστευε πως εβούλιαζε κι ας είχε περάσει χρόνος ακέριος, ένας χρόνος ακέριος. Τ' άριστα ξεχάστηκε, ο διορισμός ακόμα δεν ήρθε. Τον έστειλε τότε ο πατέρας του και στην πρωτεύουσα του νομού τους να κοιτάξει και μοναχός του τι μπορούσε να κάνει. [...]. Έδωσε κι εξετάσεις για τη σχολή τηλεγραφητών -δημόσια θέση κι αυτή- και καμάρωνε και γι' αυτό, που πέτυχε -κι ας τον είχανε βγάλει υπεράριθμο κι απόμεινε πάλι χωρίς τη θέση. 'Άλλο τίποτα αντάξιο με τα δικά του προσόντα δεν μπόρεσε και στην πρωτεύουσα του νομού τους να βρει, ξαναγύρισε στην κωμόπολη. Δεν ήταν νικημένος, δεν ανησυχούσε καθόλου. Είχε πάρει τον αέρα του πρωτευουσιάνου [...]. Και τ' απόγευμα στο καφενείο, που περνούσε τις άνεργες ώρες του, εκτός από τις εφημερίδες, έφερνε εκεί και διάβαζε τ' αγαπημένα του αστυνομικά μυθιστορήματα -ως αργά το βράδυ.

Στην αρχή, τα διάβαζε μονάχα από κάποια συνήθεια που τ' απόμεινε από το σχολείο με τα γράμματα και τα βιβλία, με το πιο πολύ για να φαίνεται πως ήτανε σπουδαγμένος, να τον βλέπουν όλοι στο καφενείο σκυμμένον στο διάβασμα. Ύστερα, σιγά-σιγά κι όσο βούλιαζε, έβρισκε σ' αυτά τα μυθιστορήματα κάποιο αντιστάθμισμα στην αθλιότητα της ζωής του. Το βράδυ, μοναχός του μπορούσε να ονειρεύεται για τον εαυτό του κάποιο τέτοιο κατόρθωμα σαν αυτά που διάβαζε, ένα ανδραγάθημα που θα τους ξάφνιαζε όλους. [...] Δε θα πρέπει ωστόσο να παραλείψω εγώ που τα γράφω, να το καθαρίσω καλά πως όλο αυτό για το Θεωδωράκη δεν ήταν καθόλου ένα πάθος που τον είχε υποτάξει. Ήταν απολύτως υγιής ο Θεωδωράκης. Λίγο ψέμα χρειαζότανε μόνο να γλυκαίνεται η καρδιά του το βράδυ, μια μικρή φαντασία, ακίνδυνη πέρα για πέρα [...].

Στο δεύτερο χρόνο, ο πατέρας του ντρεπότανε πια να τον βλέπει να κάθεται έτσι ακαμάτης και να σέρνεται άπραγος από μέρα σε μέρα, ατελείωτες μέρες. Κι ανησυχούσε. Στην κωμόπολη βρισκόταν ένα τυπογραφείο που το κράταγε ο Πραξιτέλης [...]. Ο πατέρας του Θεωδωράκη πήγε και (του) μίλησε. Έτσι, άρχισε ο Θεωδωράκης και πήγαινε στο τυπογραφείο. Στην αρχή, πήγαινε μόνο τ' απογεύματα και δούλευε πάντα με το σακάκι και με τη γραβάτα, να φαίνεται ολοκάθαρα πως δεν ήτανε εργάτης, μεροκαματιάρης αυτός, βοήθαγε μόνο, περνούσε την ώρα του εκεί σ' αυτή τη δουλειά, πού 'ναι κι αυτή με τα γράμματα, περιμένοντας πάντοτε το διορισμό

του στη δημοσιοϋπαλληλική του θέση, τη μόνη που ταίριαζε στην αξία του. Αν τύχαινε μάλιστα να πρέπει να καθίσει στο μικρό τραπεζάκι, δίπλα στη τζαμαρία, να τον βλέπουν από το δρόμο, για να κοιτάξει τα τυπογραφικά λάθη σε κανένα δοκίμιο, ήταν σχεδόν ευτυχισμένος. Ύστερα, πήγε και το πρωί, έβγαλε κάποτε τη γραβάτα, το 'βγαλε επιτέλους και το σακάκι [...].

Ο ίδιος ούτε τη δέχτηκε τη μοίρα του να γίνει εργάτης, ούτε την απαρνήθηκε να σηκωθεί και να φύγει, να προσπαθήσει να την αλλάξει. Έμεινε και περιμένοντας. Έμεινε με την ιδέα της εξαιρετικότητας για τ' άτομό του και με τ' όνειρο της θέσης γραφέως, της επικράτησης και της γενικής αναγνώρισης.

Δημήτρης Χατζής, "Ο ντεντέκτιβ", Το τέλος της μικρής μας πόλης (Διηγήματα), Αθήνα, εκδ. Κείμενα, 1988, σσ. 99-121.

1η Δραστηριότητα

- i. Σε κάθε μια από τις προτάσεις /πληροφορίες που ακολουθούν να δώσετε τον χαρακτηρισμό “Σωστό” ή “Λάθος”, ανάλογα με το αν αποδίδουν το νόημα του κειμένου σωστά ή όχι. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με συγκεκριμένη αναφορά στο κείμενο. (Μονάδες 5)

Ερώτηση	Σωστό/Λάθος	Παράθεμα
Το απόσπασμα μεταξύ άλλων θίγει την πολιτική διαφθορά που επικρατούσε στην χώρα την εποχή που αυτό διαδραματίζεται		
Ο Θοδωράκης βίωσε με ξεχωριστή πικρία την αδυναμία του να συνεχίσει τις σπουδές του.		
Τα αστυνομικά μυθιστορήματα προοδευτικά λειτουργούσαν δυσανάλογα προς τη μίζερη ζωή του Θοδωράκη.		
Ο Θοδωράκης πίστευε ότι θα καταπλήξει τη μικρή κοινωνία τη μέρα του διορισμού του		
Στο τέλος του αποσπάσματος ο Θοδωράκης πετάει συμβολικά το σακάκι ως ένδειξη απέκδυσης της παλιάς του ταυτότητας		

- ii. Να παρουσιάσετε με δικά σας λόγια το βασικό θέμα που αναπτύσσεται στην παράγραφο “Ο ίδιος ούτε τη δέχτηκε τη μοίρα του...και της γενικής αναγνώρισης.” (Μονάδες 10)

ή εναλλακτικά

Πώς αντιλαμβάνεται το θέμα της προσωπικής του ήττας ο Θοδωράκης στο τέλος του αποσπάσματος; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με αναφορές στο απόσπασμα

2^η Δραστηριότητα

- I. Με ποιον/ους αφηγηματικό/ούς τρόπο/ους διαγράφεται η στάση του αφηγητή σε σχέση με τη συμπεριφορά του Θοδωράκη στο απόσπασμα «Στο δεύτερο χρόνο... ήταν σχεδόν ευτυχισμένος»; Αφού τον/ους εντοπίσετε με τεκμηριωμένες αναφορές σε αυτό, να αιτιολογήσετε την επιλογή τους. (σύνολο: 6 μονάδες, κατάλληλα κατανεμημένες)
- II. Έχει επισημανθεί ότι ο χώρος στα διηγήματα του Χατζή λειτουργεί καταλυτικά τόσο για την εξέλιξη της πλοκής όσο και για την εξέλιξη του ψυχισμού των ηρώων του. Να εντοπίσετε δύο διαφορετικούς -ευρύτερους ή όχι- χώρους. Πώς εγγράφονται στη συνείδηση του αφηγητή οι χώροι αυτοί και με τι είδους περιστατικά συνδέονται; (Μονάδες 9)

ή εναλλακτικά

Στη δεύτερη παράγραφο «Στην αρχή... ακίνδυνη πέρα για πέρα [...] τα συναισθήματα του Θοδωράκη (βιωμένα ή μη) υποδηλώνονται και με τη μεταφορική χρήση της γλώσσας. Να εντοπίσετε και να καταγράψετε δύο σημεία του αποσπάσματος, όπου η γλώσσα χρησιμοποιείται μεταφορικά. Να αποδώσετε με δικά σας λόγια τα συναισθήματα του ήρωα στο συγκεκριμένο απόσπασμα.

ή εναλλακτικά

Σε ορισμένα σημεία του κειμένου διακρίνουμε ειρωνικές αποχρώσεις στη «φωνή» του αφηγητή. α) Να εντοπίσετε 2 (δύο) και να τα καταγράψετε. β) Σε τι στοχεύει, κατά τη γνώμη σας, ο αφηγητής καταφεύγοντας στην ειρωνεία;

3^η Δραστηριότητα

Ως νέος/α με ανησυχίες και προβληματισμούς για το μέλλον που ανοίγεται μπροστά σου, ποιο σχόλιο του αφηγητή πιστεύεις ότι θα σου φανεί χρήσιμο; Να αναπτύξεις τη σκέψη σου σε 100 λέξεις. (μονάδες 20)

Ενδεικτικές Απαντήσεις στη Νέα Ελληνική Λογοτεχνία

1η Δραστηριότητα

i. Σε κάθε μια από τις προτάσεις /πληροφορίες που ακολουθούν να δώσετε τον χαρακτηρισμό “Σωστό” ή “Λάθος”, ανάλογα με το αν αποδίδουν το νόημα του κειμένου σωστά ή όχι. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με συγκεκριμένη αναφορά στο κείμενο. (Μονάδες 5)

Ερώτηση	Σωστό/Λάθος	Παράθεμα
Το απόσπασμα μεταξύ άλλων θίγει την πολιτική διαφθορά που επικρατούσε στην χώρα την εποχή που αυτό διαδραματίζεται	Σωστό	Καμάρωνε και περίμενε το διορισμό του σε θέση γραφέως στα γραφεία της Επαρχίας, όπως υποσχέθηκε στον πατέρα του ένας βουλευτής του νομού.
Ο Θοδωράκης βίωσε με ξεχωριστή	Λάθος	Αυτός καθόλου δεν πίστευε

πικρία την αδυναμία του να συνεχίσει τις σπουδές του.		πως εβούλιαζε κι ας είχε περάσει χρόνος ακέριος, ένας χρόνος ακέριος.
Τα αστυνομικά μυθιστορήματα προοδευτικά λειτουργούσαν δυσανάλογα προς τη μίζερη ζωή του Θοδωράκη.	Σωστό	Ύστερα, σιγά-σιγά κι όσο βούλιαζε, έβρισκε σ' αυτά τα μυθιστορήματα κάποιο αντιστάθμισμα στην αθλιότητα της ζωής του.
Ο Θοδωράκης πίστευε ότι θα καταπλήξει τη μικρή κοινωνία τη μέρα του διορισμού του	Λάθος	Το βράδυ, μονάχος του μπορούσε να ονειρεύεται για τον εαυτό του κάποιο τέτοιο κατόρθωμα σαν αυτά που διάβαζε, ένα ανδραγάθημα που θα τους ξάφνιαζε όλους. [...]
Στο τέλος του αποσπάσματος ο Θοδωράκης πετάει συμβολικά το σακάκι ως ένδειξη απέκδυσης της παλιάς του ταυτότητας	Λάθος	Ύστερα, πήγε και το πρωί, έβγαλε κάποτε τη γραβάτα, το 'βγαλε επιτέλους και το σακάκι [...]. Ο ίδιος ούτε τη δέχτηκε τη μοίρα του να γίνει εργάτης, ούτε την απαρνήθηκε να σηκωθεί και να φύγει, να προσπαθήσει να την αλλάξει. Έμεινε κει περιμένοντας.

ii. Να παρουσιάσετε με δικά σας λόγια το βασικό θέμα που αναπτύσσεται στην παράγραφο “Ο ίδιος ούτε τη δέχτηκε τη μοίρα του...και της γενικής αναγνώρισης.” (Μονάδες 10)

Έμφαση στην παθητική αποδοχή των καταστάσεων που ρυθμίζουν τη ζωή μας, στην αδρανοποίηση που γεννά η έλλειψη αυτογνωσίας και η ανάγκη κοινωνικής καταξίωσης όπως αυτή απορρέει από τα κοινωνικά στερεότυπα της ελληνικής επαρχίας των προπολεμικών χρόνων, κατάσταση που εξακολουθεί να ταλανίζει -αν και όχι σε τόσο έντονο βαθμό- την σύγχρονη ελληνική κοινωνία.

ή εναλλακτικά

Πώς αντιλαμβάνεται το θέμα της προσωπικής του ήττας ο Θοδωράκης στο τέλος του αποσπάσματος; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με αναφορές στο απόσπασμα.

Ο Θοδωράκης δεν προσπάθησε να αντιδράσει και να διαμορφώσει μια νέα καλύτερη για τον ίδιο εργασιακή κατάσταση (Ο ίδιος ούτε τη δέχτηκε τη μοίρα του να γίνει εργάτης, ούτε την απαρνήθηκε να σηκωθεί και να φύγει, να προσπαθήσει να την αλλάξει). Παρέμεινε άπραγος αποδεχόμενος μοιρολατρικά το εργασιακό τοπίο (Έμεινε κει περιμένοντας). Δεν μπόρεσε να ξεφύγει από το σύμπλεγμα ανωτερότητας (Έμεινε με την ιδέα της εξαιρετικότητας για τ' άτομό του) και την ταύτιση της κοινωνικής

αναγνώρισης με μια θέση στο Δημόσιο (...με τ' όνειρο της θέσης γραφέως, της επικράτησης και της γενικής αναγνώρισης).

2η Δραστηριότητα

I. Να αναφέρετε δύο αφηγηματικό/ούς τρόπο/ους με τους οποίους διαγράφεται η στάση του αφηγητή σε σχέση με τη συμπεριφορά του Θοδωράκη στο απόσπασμα «Στο δεύτερο χρόνο... ήταν σχεδόν ευτυχισμένος»; Αφού τους εντοπίσετε με τεκμηριωμένες αναφορές σε αυτό, να αιτιολογήσετε την επιλογή τους. (Σύνολο: 6 μονάδες, κατάλληλα καταναμημένες)

Αφήγηση (Έτσι, άρχισε ο Θοδωράκης και πήγαινε στο τυπογραφείο. Στην αρχή, πήγαινε μόνο τ' απογεύματα και δούλευε πάντα με το σακάκι και με τη γραβάτα...) περιγραφή (να καθίσει στο μικρό τραπεζάκι, δίπλα στη τζαμαρία, να τον βλέπουν από το δρόμο), σχόλια (... , περιμένοντας πάντοτε το διορισμό του στη δημοσιοϋπαλληλική του θέση, τη μόνη που ταίριαζε στην αξία του). Με την αφήγηση επιτυγχάνεται η εξέλιξη της πλοκής, με την περιγραφή ζωντανεύει ο χώρος και τα εξωτερικά χαρακτηριστικά του Θοδωράκη, με τα σχόλια αναδεικνύονται οι λεπτές αποχρώσεις των ενεργειών του.

II. Έχει επισημανθεί ότι ο χώρος στα διηγήματα του Χατζή λειτουργεί καταλυτικά τόσο για την εξέλιξη της πλοκής όσο και για την εξέλιξη του ψυχισμού των ηρώων του. Να εντοπίσετε δύο διαφορετικούς -ευρύτερους ή όχι- χώρους. Πώς εγγράφονται στη συνείδηση του αφηγητή οι χώροι αυτοί και με τι είδους περιστατικά συνδέονται; (Μονάδες 9)

Το χωριό του (συντηρητισμός, τέλμα)– η πόλη (κοσμοπολιτισμός,εργασιακές ευκαιρίες)

Η εναλλακτικά

Στην τρίτη παράγραφο «Στην αρχή... ακίνδυνη πέρα για πέρα [...]τα συναισθήματα του Θοδωράκη (βιωμένα ή μη) υποδηλώνονται και με τη μεταφορική χρήση της γλώσσας. Να εντοπίσετε και να καταγράψετε δύο σημεία του αποσπάσματος, όπου η γλώσσα χρησιμοποιείται μεταφορικά. Να αποδώσετε με δικά σας λόγια τα συναισθήματα του ήρωα στο συγκεκριμένο απόσπασμα.

«Υστερα, σιγά-σιγά κι όσο βούλιαζε, έβρισκε σ' αυτά τα μυθιστορήματα κάποιο αντιστάθμισμα στην αθλιότητα της ζωής του» και «Λίγο ψέμα χρειαζότανε μόνο να γλυκαίνεται η καρδιά του το βράδυ» - Ανάγκη διεξόδου από τη μίζερη ζωή του.

Η εναλλακτικά

Σε ορισμένα σημεία του κειμένου διακρίνουμε ειρωνικές αποχρώσεις στη «φωνή» του αφηγητή. α) Να εντοπίσετε 2 (δύο) και να τα καταγράψετε β) Σε τι στοχεύει, κατά τη γνώμη σας, ο αφηγητής καταφεύγοντας στην ειρωνεία;

α) Έδωσε κι εξετάσεις για τη σχολή τηλεγραφητών -δημόσια θέση κι αυτή- και καμάρωνε και γι' αυτό, που πέτυχε -κι ας τον είχανε βγάλει υπεράριθμο κι απόμεινε πάλι χωρίς τη θέση

Υστερα, πήγε και το πρωί, έβγαλε κάποτε τη γραβάτα, το 'βγαλε επιτέλους και το σακάκι

β) Πρόκειται για δείγματα δραματικής ειρωνείας με τα οποία ο συγγραφέας δημιουργεί αντιθέσεις καταστάσεων που αποδεικνύουν ότι η αντίληψη των ηρώων του για την πραγματικότητα δεν είναι τίποτε άλλο παρά μια τραγική αυταπάτη.

3η Δραστηριότητα

Ως νέος/α με ανησυχίες και προβληματισμούς για το μέλλον που ανοίγεται μπροστά σου, ποιο σχόλιο του αφηγητή πιστεύεις ότι θα σου φανεί χρήσιμο; Να αναπτύξεις τη σκέψη σου σε 100 λέξεις. (μονάδες 20)